

Povídka velká jako román

Aleš Palán

Strípky, tentokrát v počtu 22. Titul nové povídkové sbírky Bianky Bellové *Dvaadvacet fragmentů* (Host) odkazuje na její předchozí žeh z roku 2021 nazvanou *Tyhle fragmenty*. Byť je autorka známá – a to i v mezinárodním kontextu – především pro své romány či novely, právě v povídkách odhaluje nebyvalou šíři svého tvůrčího záběru.

Jistě, jsou tam taky. Povídky s upozaděným dějem, neklidné a směřující kamsi do prázdna, Nikolii literárního, ale osobnostního, do prostoru kamsi za pravdami, do míst neurčitých odlesků. Povídky, které kdysi úspěšně absolvovaly školu Jana Čepa a Jana Balabána, ale dávno se už osamostatnily.

Tohle je Bellová, jak ji znají čtenáři jejího veleúspěšného *Jezera* (2016) a dalších polodystopických knih. Zejména závěrečné texty tohoto dvaadvacetičlenného pelotonu – povídky jako *Helenka*, *Archeolog* či *Slavnost okvětních lístků* – ukazují Bellovou právě takovou, jakou ji chceme znát a zažívat.

Horor i humor

Předporozumění je ale potvora mámivá. Pokud by člověk chtěl číst *Fragmenty* výhradně existenciální optikou, přijde o mnoho smíchu i husí kůže. Sbíрка krom jiného totiž demonstruje, jak široký je autorčin stylový záběr.

Některé povídky jsou neskryvaně hororové. Například *Za Jožků* nebo *Černá mazda*, jejíž účinek nijak neomezuje ani fakt, že břit násilí se zde jen komíhá nad hlavami postav a vlastně ani nedopadne. Další podobně laděné kusy jsou nahnuty do houfu v druhé polovině knihy, aby čtenáři usnadnily pochopení toho, co vlastně čte. Snad by nebylo marné žánry ve *Dvaadvaceti fragmentech* obsažené oddělit nějakými kapitolami, ale lze předpokládat, že Bellová má publikum vnímavé.

Břit násilí se jen komíhá nad hlavami postav

I prvky napětí a existenciální tragiky se uplatní už v *Jezere* a dalších známých autorčiných dílech. *Fragmenty* ale skrývají ještě onačejší překvapení: povídky čistokrevně humoristické. Čtenář Bianky Bellové řehtající se nahlas? Ano, i to je možné.

Samostatnou zmínku zasluhuje zejména povídka *Horáček shání stromek*. Ta svým syžetem kopíruje příběh známý ze songu Iva Jahelky *Balada o mezinárodní ostudě mysliveckého sdružení v Brodě*. Cirkusového medvěda si u Bellové jede do lesa odstřelit „kancléř sousedního státu“, kdežto u Jahelky „devizový cizozemec, z Bavorska

západní Němec“. V povídce pak z místa plánovaného odstřelu odjíždí huňáč na kole, zatímco v *Baladě* na mopedu.

Písnička tehdy velmi populárního právníka pochází z poloviny 80. let a nelze předpokládat, že by ji Bellová (ročník 1970) neznala. Pokud se k této inspiraci výslovně nepřiznává, lze to snad čist jako kryptogram, jako nevyřčenou poctu ani ne primárně Jahelkovi jako spíš odlehčené lince vyprávění. Nebo osvobozené? Může to být takové pomrkávání na zasvěcené čtenáře: legrace, opravdu je to legrace, neostýchejte se smát.

V dalších povídkách není humoru méně, ale ke střelbě – nebo jejímu ekvivalentu – opravdu dojde. *Va tutto bene* či *Na Mělniku* trochou matou svým prostředím (italská mafie a nejhorší pajzl široko daleko), i je však lze číst jako čistě humoristické útvary. Vystavěnou pointu, mírně děsivou, ale zejména ironickou, má také povídka *Suzafon*.

Balabán i Bellová

Listováním knihou *Dvaadvacet fragmentů* se nyní konečně dostáváme k úvodu, k prvním povídkám. Ty jsou naopak plně očekávatelné, dejme tomu „artové“. První je věnována básníku Petru Hruškovi a odehrává se na severní Moravě, takové, jakou ji vnímal Jan Balabán. Druhá a třetí povídka nás zavedou do Japonska a přídomek artovy je při této návštěvě nutno z uvozovek vyjmout. Brzy se

ale výrazivo povídek promění a čtenář je svědkem absurdního výletu do Curychu s mrtvým psem v kufru. Zatímco „klasické“ povídky Bianky Bellové končívají myšlenkovým otazníkem, tady autorka sáhne k třeskuté pointě, k jednoznačnému závěru. Baf!

Většina z povídek *Dvaadvacet fragmentů* byla publikována v různých časopisech. Jde tedy o dílka svým způsobem tvořená na zakázku. Taková zakázka ale zní zpravidla velmi otevřeně: „Něco nám napište v daném rozsahu.“ Zřejmě právě to přineslo autorce tvůrčí svobodu či lépe řečeno možnost rozkročení. Byť jsme ta dílka už mohli znát, nyní si v jejich knižní podobě potvrzujeme, jak autenticky Bellová zvládá různé polohy jazyka a literárního výrazu. „Když se začaly pářit světlušky, poslala si (Emí) na rýžová pole dvě vesnické děti, aby jí nasbíraly svítící brouky do lampionu z tenkého rýžového papíru, a tím si pak svítila, takže mohla psát i v noci. Plakat si zakázala, slzy rozmazávaly zapsaný text a zdržovaly ji od práce.“ Aha, takže takhle se to dělá...

Škoda že na literární scéně stále přetrvává pověra, podle níž je povídka něco menšího než román, že na pár stránkách se toho nedá vyslovit tolik jako v tlustých bichlích. Doba Babelů, Singerů, Kratochvilů a dalších velkých povídkářů ale neskončila. Máme tu Bianku Bellovou.

— Autor je spisovatel

Lze se u textů Bianky Bellové řehtat nahlas? Její nová povídková sbírka *Dvaadvacet fragmentů* ukazuje, že i to je možné.

Foto: Marta Režová